

Передплата

»РУСЛАНА« виноситься:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на зверть року . . . 5 кор.
 а: місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Поодинокое число по 10 сот.

РУСЛАН

«Бареш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милоста і віра не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Руселанових ісалямів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
 крім неділь і руских свят
 о 5^{1/2} год. пополудні.

Редакция, администрация і
 експедиция «Руслана» під
 ч. 1. па. Дамбровского (Хорун-
 щини). Експедиция місцева
 в Агенції Соколовского в
 пасажі Гавсманя.

Рукописи звертає слідше
 на попереднє застереженє.—
 Рекламні неопечатані
 вількі від порта. — Оголо-
 шеня звичайні приймають
 ся по ціні 20 с. від стріч
 ки, а в «Паделянім» 40 с.
 від стрічки. Подяки і при-
 ваги донесеня по 30 сот.
 від стрічки.

З чеського табору.

(X) Молодочехи збирають тепер плоди своєї радикальної політики. В 90-их роках минушого століття перевели молодочехи завзяту боротьбу проти старочехів, котрі своєю політикою здобули для чеського народу важні і тривкі придбання національні і культурні, і змели їх при виборах до державної ради в 1891 р. Такі народні велитні, як др. Рігер і ин. були запятновані молодоческими політиками яко зрадники чеського народу, а керма чеської політики перейшла в руки молодочехів. Одначе перегодом прийшли молодочехи до переконання, що своєю радикальною політикою а навіть обструкцією нічого не досягнуть (втратили язикові розпорядки видані гр. Баденім, а не придбали ані чеської мови у внутрішнім урядованю, ані чеського університету на Моравії) і почали малопомалу сход ти на ту саму дорогу, якою ішли давнійше старочехи, так що Німці глузували — die Jungcechen sind alt geworden. Але мимо того, що они вступили на сю дорогу староческої політики, не досягнули таких успіхів, якими могли повеличати ся старочехи. Тим то в чеськім народі підняла ся опозиція проти молодочехів, з одного боку почали наново організувати ся старочехи і розпочали борбу проти молодочехів, з другого боку вирости ще радикальнійші живла, котрі намагають ся — їх переліцитувати, а крім того також аграрники підривають їм ґрунт під ногами. Керманічі молодоческої політики вижидають длятого ухвалени виборчої реформи, котрою сподівають ся бодай у відповідно для їх інтересів зложених мійських округах виборчих перевести переважну часть своїх послів.

Провідники молодескої політики мають вельми трудне положенє, бо не мають сили усмирити ті крайні живла, які підховали своєю політикою. Нині отже займають они лише оборонне становище супроти тих крайних живел. Др. Крамарж, голова молодоческого клубу, виступив в «Narodni Politika» з статєю «В поважній хвилі», в котрій подає, що дістав переписний листок такого змісту: «Драбе, якжеж маеш ся, драбе, ти, щось продав правительству чеський нарід, якжеж маеш ся, Юдо? Юда був ще характер. Він, що продав Христа, пішов і повісив ся А ти, драбе? Будь проклятий!»

Навязуючи до того пише Крамарж:

«Справді найтруднійша і найнебезпечнійша боротьба з ворогами є приємністю супроти того, проти чого треба бороти ся дома. Крайний час, щоби дав ся почувти в Чехах голос здорового розуму, голос зрілої розваги, о тім, як далеко сягають наші сили, о реальних підвалинах чеської політики. Крайна пора, щоби розпочати беззглядну боротьбу проти несумлінного радикалізму, котрий загрожує наше прилюдне жите підзорами і пре нарід до катастрофальної політики. Крайна пора, щоби чеському народови без болзни, щиро і отверто сказати, що він може досягнути, а що ні, як далеко сягають его сили, щоби він не теряв своїх сил на неможливі річи, але з цілою рішучістю робити за тим, що розумною і розважною, все свідомою і сталою політикою дасть ся досягнути. Тепер нема нічого лекшого в Чехах, як стати популярним. Але най Бог боронить чеський нарід перед тим, щоби его політики не мали иншого бажаня, як лише слухати оплесків прилюдної онії. Ліпше було би для чеського народу, щоби его провідники дали ся укамінувати, як щоби хоч на волос уступили від того, що після свого сумління уважають добрим і корисним для інтересів свого народу. Чеський нарід є остаточно також добрий і вдячний, з каменя, яким своїх провідників обкидає за життя їх, здвигне їм до смерти їх величезні намогильні памятники».

Сі гіркі але вельми правдиві слова молодоческого провідника можна в цілости приложити і до наших відносин. Молодочехи зазнали того, що, як свого часу др. Вашати кидав камінєм на д-ра Рігера, котрому завдячував ціле своє ествовавє, і з того каменя нарід здвигнув д-рови Рігеру величавий памятник, так тепер на молодочехів їх без міри менше вартні умово, політично і етично радикальнійші наслідники поступають з ними.

Вислід виборів на Моравії, доси переведений до сойму з загальної курії і з сільських громад, видав також для молодочехів вельми сумні добутки, молодоческе сторонництво під проводом вихриста д-ра Странского полягло майже в цілости супроти католицко-народного, аграрного і соціалістичного сторонництва.

З подорожи до св. Землі.

(Дальше).

Трієст 26. IX. 1906.

Закидають сходки на корабель. Мітрополит пращає ся зі всіми відповідно до становиска кожного. О 3. год. по полудни має відїхати поїзд, то маємо досить часу оглянути Трієст. При висїданю роздавано листи і картки, які очікували нас. Molo s. Carlo заповнили паломники і цікаві Трієстенці, які оглядали з занятєм високі пальмові листя. Одні спішать в напрямі північним на дворець, а другі розбрили ся по місті.

Трієст менший від Львова, бо має лиш понад 121.000 жителїв. Всюда замість шиб деревляні жалюзії. Перед дворцем є два огороди, між ними веде улица на улицю (via) Ghega, а з неї перша на право via del Caradori, при якій стоїть разом почта і телеграф. Попри почту веде via della Posta на полудне через міст на великім каналі, аж до via del Corso, на якій іде електричний трамвай від Molo s. Carlo через середину міста аж під гору.

Трамвай іде також в бік на північ до міського города через via del Torrente і via Stadion. З via del Torrente на захід іде ся назад на via Ghega, а відтак на дворець. По дорозі над каналом вступали ми до сербської церкви, дуже гарно мальованої, яка від жовтих вікон виглядає в середині, якби купала ся в золоті. Селяни спочивають по ждальнях, перед дворцем, та в городі, де завели вже розмову зі Словінцями.

В порті велике число суден малих і великих, чистеньких та менше чистих, старих і нових, звичайних, без окрас та з дуже гарними різьбами і малянками, які бачимо на давних кораблях венецких і грецких. Декуда виладовують рибаки велику скількість сардельок зловлених в морю Адрийскім, а часом виловлять також дельфіна або рекіна (людодоїда). Рекіни є страховищем для заведень купелевих морських, позаяк нераз дуже близько підходять до берега. Кілька ліг тому назад зів рекін недалеко від берега графянку Плятер в очах єї батька і судженого.

Дальше на полудне в старій пристани вносьть ся морека ліхтарни. На долині малий домок, на яким є мовби високий фабричний комин. Вступ на гору дозволений, але в товаристві сторожа Старий моряк (вовк морський) відчиняє вхід на сходи і посьвічує ліхтаркою, підпроджує хвильку, а коли стає видійше

вертає та замикає двері. Вузкі сходки вують ся вужем в гору, віконця осьвітчують дорогу. На горі є годинниковий прилад з самою ліхтарнею, яку давніше осьвітчувано нафтою, а тепер магнезією або ацетиленом, довкола сьвітла є осьми стійник з 8 побільшаючими склами, які висилають сильне сьвітло на море. Щоби не тратити лучів сьвітла висиланих в гору і в долину, є так уложені скла, що звертають і ті лучі разом на море. Ліхтарні морські віддають велику прислугу вночі, а головно підчас бурі, після них орієнтують ся моряки, ними означає ся небезпечні місця. Англіїці хотіли скоро пізнавати місце на мори, для того що кілька ліхтарень давали барвні скла, але переконали ся, що барвні скла давали дуже слабе сьвітло. Як ліхтарня оберне ся склом, то кине сильне сьвітло, а коли прийде на край, де сходять ся два скла, сьвітло слабе, і по тім власне пізнати ліхтарню.

З гори представляє ся гарний вид на пристань і на місто. Коли вертали ми з вежі, пригадала ся нам вежа львівського ратуша.

Сідаємо на трамвай, який везе нас добрий кусень дороги на передмістві в полудневій стороні міста до арсеналу Льюйда, де платить ся вступ 1 К. Далше на полудне є доки для будови кораблів, де рівнож платить ся 2 К вступу. Бе 12 год., а у всіх фабриках відзивають ся ріжнородні свисти і гудіня на знак обіду — з дверей сипле ся юрба робітників і робітниць ріжного віка, кожде забирає ся до обіду, який принесено з дому під фабрику. Де хто міг, під мурами, при дорогі, під брамою або дверми, на подвірю фабрики, або поза нею на мураві споживає зі смаком свою страву; вірний образ як в «Жерміналь» Золі.

Вертаємо на дворець, де вже селяни накупили собі хліба і їдженя на два дни, навчені малярским дерунством.

На двіци попрацано єще раз о. Митрополита і тих, котрі їдуть до Венеції і Риму, або зістали на довше в Триєсті.

(Конець буде)

Чи тільки з пересьвідчення?...

Недавнє виступленє «Діла» против руского парламентарного клубу, яке в цілім краю визвало несмак і декуди зазамішанє понять між політичними діячами, найшло на стовпцях нашої часописи достаточне осьвітленє, а разом з тим і справедливий осуд. Тепержеж сповняємо з привмністю днівникарський обовязок. щоби сконстатувати очевидний зворот в поглядах «Діла» на теперішню ситуацію, викликану некорисним для нас полагженем виборчої реформи в державній раді. У вступній, не «надісланій» статі вчерашного «Діла» висказує редакция такі думки, які варті, щоби їх затиати, бо означають немов заповідь цілковитої зміни дотеперішньої, так часто нещасної тактики націонал-демократичного органу.

«Засаді» *respice finem* (уважай на вислід) — пише «Діло» в згаданій статі

— треба признати в політиці ще більше оправданя, ніж загалом у людському житю. Нам треба числити ся так з наслідками наших позитивних діл, як і з наслідками критики. Декуди піднесли ся у нас критичні голоси, анатемізуючі всю нашу дотеперішню парламентарну репрезентацию без розбору. Поминаємо се, що таке становище незгідне з вимогами справедливої і об'єктивної критики, бо враз з заслугуючими на осуд строго осуджує і тих людей, яким не можна відмовити і чималих заслуг, великого посьвяченя і найліпшої волі. Треба однак мати на оці се, чи така безрозбірна критика не є як раз водою на млинітих, що лише читають на рускі мандати, бо одно, що вводить розлад у наші ряди, а друге, що може викликати зневіру у вартість всякої репрезентациі, та може фатально відбити ся на виборчій акціі. Критика — річ дуже пожадана, але лише тоді, коли є вигляди, що вона видасть певні позитивні і корисні результати. Колиж таких виглядів нема, а одиноким результатом критики виходить розтіч і зневіра, тоді ліпше з нею бути осторожним. В кождім разі належить бути справедливим, — тим більше супротив своїх власних людей, яких — здає ся — ми всі бажали би і на далше бачити в рядах нашої репрезентациі, як пожаданий лучник між дотеперішністю а будуччиною.

Розстріленє друку походить від редакції «Діла», яка очевидно хотіла зазначити вагу тих пропамятних місць. Подаючи способи дальшої політичної борби, «Діло» виводить: «Наша народна програма, програма національно демократичної партії, містить у собі всі найосновніші та найбільш пекучі постуляти руских народних мас. Рівне виборче право до всіх законодатних і автономічних тіл, автономія національна і шкільна, реформа аграрна дорогою викупу великої посілости земельної на річ селянських мас, реформа податкова в напрямі одиноко особисто-доходового прогресивного податку, демократична реформа адміністрації, корисне для селян законодавство аграрне і робітниче, — отсе лише що найосновніші точки нашої програми, яка повинна бути для нас боевим виборчим прапором. Вписані на сім прапорі постуляти, се постуляти міліонових мас, се kwestія їх бутя і їх красшої долі, та будьмо певні, що коло сего прапору згуртують ся міліони.»

Без причини редакция побоює ся, щоби ся програму не названо демагогічною та не налякано ся єї радикальності, чи навіть революційности. Се програма, під якою може підписати ся кождий щирий Русин-Українець, що любить свій народ і працює для єго будуччини. Лише той може назвати єї революційною, хто вже кождого Русина, що на сьвіт приходить, вважає революціоністом, бо хотів би, щоби і слід загинув по істнованю сего народу. Та инша річ спосіб виконаня сеї програми. Тут мусимо повторити деяким демагогам, разом з «Ділом» пересторогу: *respice finem!*

Нав'язуючи до найблизших виборів до державної ради, каже «Діло»: При

так обмеженім числі мандатів, якими нас обдарено, кождий мандат набирає загально-народного значіня, є власністю загалу, а не лише того округа, якому він приділений. Певна річ, що місцеві обставини і воля виборців не можуть бути безусловно знехтовані. Належить їм однак підпорядкувати ся в добре зрозумілім загальнім інтересі семуж загальному інтересови т. є інтересови вибору як найдобірнійшої репрезентациі. Сі наші думки — думаємо — поділяє весь наш загал та маємо повне право надіяти ся, що висловлені нами тут гадки будуть руководителем для наших льокальних організацій і льокальних діячів при цілій предвиборчій акціі. Загальному добру підчинім отже всі льокальні і личні згляди, нехай на нікого з нас не спаде закид личной амбіціозности чи тісної загуменковости. *Salus rei publicae — suprema lex esto!*

Поважний се висказ і спасенна гадка, та чи сказані тільки з власного пересьвідченя і зі сьвідомостию конвенцій? — Поучить нас недалеко будуччина...

3 державної ради.

Палата приступила вчєра відразу до VI групи виборчого предложеня, обнимаючої §§. 9-15 виборчої ординації, про розписанє і приготованє виборів. Справоздавець комісії зрєк ся голосу, а справоздавець меншости п. Абрагамович по довній промові предложив поправку: «Міністер внутрішних справ має для всіх королівств і країв, заступлених а державній раді, визначити одностайно день переведеня вибору і тіснійшого вибору. В Галичині можна, колиб переведенє виборів в однім дни показало би ся неможливим, визначити для виборів єще один день, або два дни.»

Відтак промовляли пп. Тавчар, Шлегель, Фоглер і Адлер, а пос. Вас. Яворський зробив пробу обструкції, поставивши внесенє на замкненє засіданя. Однак єго внесенє відкинено 123 голосами против 8 (правдоподобно руских).

Тоді пос. Романчук заяв слово задля зложеня заяви руского клубу. Бєсідник жалує ся на покривдженє руского народа в справі виборчої реформи і протестує против ухваленних під натиском кола польского виїмкових постанов для Галичини в справі виборчих груп. Бєсідник зазначає, що виборча реформа приносить Русинам найстрашніший завід (потакував). Всякі стараня, щоби принайменше узискати малі зміни в додатках польского кола до виборчої реформи, показали ся безуспішними. Правительство і стороництва не узгляднили найскромніших жадань, а даного їм від Престола приреченя справедливого і рівного трактованя не сповнено. В такім відсудженю руского народу від єго прав не можуть єго заступники, рускі послы брати уділу ухвалюванем законів. «Отже стверджуємо, що коли Русини завєсгди до тепер вірно сповнювали свої обовязки супротив державі і Курони, ті два чинники не сповнили своїх обовязків супротив руского народу. Іменем сего народу торжественно протестуємо против того рабунку наших прав і заявляємо, що не признаємо такого несправедливого, такого насильного і для австрійської держави прямо ганьблячого закона. Всіх, що брали уділ в сих ухвалах обвинюємо і чинимо відвічальними за наслідки. Від теперішньої хвилі Русини не возьмуть участи в нарадах над виборчою реформою.» сій заяві пос Романчука, всі члени

